

Opinnäytetyö (AMK) /

Esittävä taide

Tanssi

2011

Anna Perälä

TANSSIN YLEISÖTYÖ LASTEN PARISSA

– yleisötyöprojekti Kiljusen herrasväki -teoksesta

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

Turun ammattikorkeakoulu

Esittävä taide | Tanssi

Kevät 2011 | Sivumäärä 39

Ohjaaja: Tarja Yoken

Anna Perälä

TANSSIN YLEISÖTYÖ LASTEN PARISSA

Opinnäytetyöni käsittelee lapsiyleisöön kohdistettua tanssin yleisötyötä lasten kanssa. Työni ensimmäisessä osassa esittelen yleisötyö -käsitteen ja kerron tanssin yleisötyöstä tietolähteiden avulla. Yleisötyön tavoitteena on toimia siltana yleisön ja taideteoksen ja sen tekijöiden välillä. Erilaisten yleisötyön keinojen avulla hankitaan lisää yleisöä taiteelle ja tarjotaan jo olemassa olevalle taideyleisölle mahdollisuus syventää katsomiskokemustaan. Yleisötyö tanssin parissa ja teattereissakin on Suomessa vielä melko pienimuotoista.

Opinnäytetyöni toisessa osassa olen haastatellut kolmea tanssin parissa yleisötyötä tekevää henkilöä. Haastateltavani ovat tanssinopettaja Heidi Tiainen, tanssitaiteilija Riku Immonen ja Tanssiteatteri Hurjaruuthin tiedotus- ja markkinointivastaava Pisko Aunola. Haastattelujen avulla avaan yleisötyöntekijöiden kokemuksia ja ajatuksia yleisötyöstä.

Työni varsinainen pedagoginen projekti on Tanssiteatteri Hurjaruuthin ja Nikinmäen päiväkodin kanssa yhteistyössä toteuttamani yleisötyöprojekti. Suunnittelin ja toteutin yleisötyöprojektin Hurjaruuthin Kiljusen herrasväki -teoksesta, jossa olin työharjoittelijana. Projektiin osallistuivat Nikinmäen päiväkodin Toukankolo-ryhmän 5–6-vuotiaat lapset. Projektin tavoitteena oli tutustuttaa lapsiryhmä teoksen avulla tanssiin ja tanssimiseen.

Projektin aikana päiväkotiryhmä vieraili Hurjaruuthissa katsomassa Kiljusen herrasväen ja osallistui yleisökeskusteluun esityksen jälkeen. Esitysvierailun jälkeen pidin ryhmälle kolme tanssityöpajaa, joissa käsitelimme Kiljusen herrasväkeä liikkeen ja tanssin keinoin.

Projekti oli minulle itselleni mieluinen kokemus ja saamani palaute projektista oli pääosin positiivista. Opinnäytetyötä tehdessäni tutustuin yleisötyöhön niin teorian kuin käytännönkin kautta ja voisin kuvitella tekeväni vastaavanlaisia projekteja tulevaisuudessakin.

ASIASANAT:

Taidekasvatus, yhteisötanssi, yleisökasvatus, yleisökeskustelu, yleisötyö, yleisötyöpaja, yleisötyöntekijä.

Anna Perälä

AUDIENCE EDUCATION IN DANCE WITH CHILDREN

This study is written as a fulfillment of the Dance Teacher Degree at Turku University of Applied Sciences.

This thesis is about audience education and audience development in dance. The author tried to find out what is the audience education about in dance field in Finland. The thesis starts with a theory section, where the author explains what is audience education and audience development? What are their aims? Audience education is a way to give an audience more information about the piece they saw and deepen their art experience. There are different ways to make audience development work and people with different education and backgrounds are working with audience education. Audience education can be for example an audience discussion or lecture with the choreographer after the performance or a workshop. One of the sources that contributed to this research is Lampo (2010).

In the second part of this thesis the author presents three different persons, who work with audience education. Their views about audience education in the field of dance are articulated. These three people are dance teacher Heidi Tiainen, dancer and choreographer Riku Immonen and Dance Theater Hurjaruuth's information and marketing coordinator Pisko Aunola.

The third part of this thesis is focused upon an audience education project, the author implemented during the Spring 2011. The author's working practice was in the Dance Theater Hurjaruuth as a dancer and performer in a dance piece for children. "Kiljusen herrasväki" is based on a children's book and the choreographer of this dance piece was Riku Immonen. In the author's audience work project a group of children from Nikinmäki daycare came to see the performance Kiljusen herrasväki. After the performance a small discussion session was conducted with these children ages between 5 to 6. In this discussion session children were asked their opinions about the piece and they were able to ask questions from the author and the other performers. Further in the project the author held three dance workshops for this group of children in their daycare in Vantaa. These workshops were related to the "Kiljusen herrasväki" dance piece. However, the structure of these workshops was similar as in a childrens' dance class. The workshps consisted mostly of improvisation tasks and with the aim to give these children an introduction to dance. The author wanted them to understand their own body and their own way of moving.

After the project feedback was collected from these children's families about the project. The staff of Toukankolo group; Anneli Halme, Pirjo Heikkinen and Sari Hosio were also asked to write feedback about the project. The feedback was primarily positive. After this entire project the author feels that audience out-reach projects in dance may be her future career.

KEYWORDS:

Audience work/education, Audience participation, Dance education, Dance teacher, Community dance, Out-reach Audience education, audience development, outreach ja community programme

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	4
2 YLEISÖTYÖN MÄÄRITELMÄ JA YLEISÖTYÖN MUOTOJA	6
2.1 Yleisökasvatus	8
2.2 Markkinointia kohderyhmän mukaan	10
2.3 Yleisötyötä teorian vai kokemuksen avulla?	12
2.4 Yleisötyön tavoitteet ja tulevaisuus	14
3 KOKEMUKSIA JA NÄKEMYKSIÄ YLEISÖTYÖSTÄ	15
3.1 Tuore tanssinopettaja yleisötyöntekijänä	17
3.2 Koreografi kaipaa aitoa kontaktia yleisöön	19
3.3 Yleisötyötä Hurjaruuthissa	21
4 YLEISÖTYÖPROJEKTI NIKINMÄEN PÄIVÄKODISSA	24
4.1 Yleisötyöprojektin tavoitteet päiväkodissa	24
4.2 Yleisötyöprojektin suunnitelma päiväkotiin	25
4.3 Tuumasta toimeen – yleisötyöprojektin vaiheet	26
4.3.1 Ensimmäinen tapaaminen Toukankolossa	26
4.3.2 Yleisökeskustelua esityksen jälkeen	27
4.3.3 Tohinaa tanssityöpajoissa	29
4.4 Palautetta projektista	30
4.4.1 Henkilökunnan lomakehaastattelu	31
4.4.2 Toukankololaisten kotiväen lomakehaastattelu	32
5 LOPPUPOHDINTA	35
LÄHTEET	39

LIITTEET

- Liite 1. Henkilökunnan haastattelulomake täytettynä
- Liite 2. Perheiden haastattelulomake ja vastaustulokset

1 JOHDANTO

Yleisötyön tehtävänä on syventää taiteen katsojan katsomiskokemusta, ja nykyisin yleisötyö kuuluu osana monen tanssitaiteilijan työhön. Päädyin tekemään opinnäytetyökseni pedagogisen projektin, koska tahdoin yhdistää opinnäytetyöni työharjoitteluuni Tanssiteatteri Hurjaruuthissa. Suoritin työharjoitteluni tanssijana Riku Immosen Kiljusen herrasväki -lastentanssiteoksessa. Koin, että tekemällä yleisötyöprojektin teoksesta, jossa itse tanssin, saisin laajemman kokemuksen tanssitaitelijana työskentelystä. Luonnollisesti lapsille suunnatun esityksen yleisötyö tulisi tapahtumaan lasten kanssa ja päädyin tekemään yleisötyöprojektin Kiljusista yhteistyössä päiväkotiryhmän kanssa. Tiedustelin itävantaalaista Nikinmäen päiväkotia yhteistyökumppanikseni. Nikinmäen päiväkodissa kiinnostuttiin tanssin yleisötyöprojektista ja 5–6-vuotiaden lasten Toukankolo-ryhmä lähti mukaan projektiin.

Aloitin opinnäytetyöni suunnittelun ja työstämisen jo kesällä 2010. Lähdin syksysi vaihtoon Alankomaihin ja tahdoin saada työni alkuun kesällä, jottei kevään tullessa koittaisi kiire. Sainkin työni yleisötyöstä kertovan teoriaosuuden melko lailla valmiiksi ennen lähtöäni opiskelijavaihtoon.

Ensimmäinen palaveri yleisötyöprojektista pidettiin Toukankolon henkilökunnan kanssa elokuussa 2010. Vaihdosta palattuani aloitin varsinaisen yleisötyöprojektin suunnittelun ja käytännössä projekti toteutui maaliskuussa 2011.

Kevään aikana toteutin haastattelututkimuksen yleisötyöstä. Haastattelin kolmea tanssin yleisötyön parissa työskentelevää taidealan ammattilaista heidän kokemuksistaan yleisötyöstä.

Aika ajoin tuntui, että olin haukannut liian ison palan opinnäytetyökseni. Projektin suunnittelu ja toteutus vei aikaa, sillä minulla ei ollut aiempaa kokemusta yleisötyön tekemisestä. Toisaalta jos projekti ottikin paljon, se antoi minulle myös paljon. Oli palkitsevaa tehdä jotakin konkreettista opinnäytetyöksi. Sain paljon positiivista palautetta Nikinmäen päiväkodista.

2 YLEISÖTYÖN MÄÄRITELMÄ JA YLEISÖTYÖN

MUOTOJA

Yleisötyö on Suomessa verrattain uusi käsite ja toimintatapa teattereille. Esitysten valmistamisen ja toteuttamisen lisäksi teatterit ja tanssiryhmät tarjoavat yleisölle erilaisia mahdollisuuksia syventää suhdettaan ja tietämystään taiteesta, teatterista ja tanssista. Näitä luentoja, taiteilijatapaamisia ja työpajoja kutsutaan yleisötyöksi. Yleisötyön avulla pyritään saamaan lisää yleisöä teattereihin ja yleisötyöprojekteissa taiteilijat lähtevät teatterista ihmisten pariin.

Ennen tanssinopettajakoulustustani en tiennyt yleisötyöstä mitään ja koko sana oli minulle vieras. Koulutuksemme aikana olen tutustunut yleisötyöhön ja ollut osallistujana turkulaisten tanssiryhmien, Aurinkobaletin ja tanssiteatteri ERI:n, yleisötyöpajoissa. Työpajoissa tutustuimme tanssiteosten liikemateriaaliin ja teemoihin teoksen tanssijoiden opastuksella. Työpajojen jälkeen kävimme katsomassa kyseiset tanssiesitykset ja saatoimme tarkastella teosta työpajojen tarjoamin keinoin. Minulle yleisötyöpajoihin osallistuminen oli positiivinen kokemus ja koin saavani tanssiteoksista enemmän irti työpajojen jälkeen.

Esittävässä taiteessa, kuten tanssissa, yleisö on hyvin olennainen osa teosta. Ilman yleisöä ei ole esitystä. Yleisötyön piiriin kuuluu monenlaista toimintaa ja yleisötyön toteuttamiskeinoja on lukematon määrä. Osa teattereista ja muista taidelaitoksista tekee yleisötyötä osittain tiedostamattaankin. Yleisötyön tavoitteena on saada yleisöä teattereille ja rakentaa kontakteja yleisön ja taiteen tekijöiden välille.

Helsingissä toimivan uuden tanssin keskuksen, Zodiakin, Internet-sivuilla yleisötyötä tanssissa kuvataan seuraavasti; ”Yleisötyö avaa tanssin keinoin uudenlaisia lähestymistapoja taiteeseen ihmisten omissa tutuissa elinpiireissä ja sosiaalisissa ympäristöissä. Samalla projektit tekevät tanssitaidetta tunnetuksi ja alentavat kynnystä osallistua taidetapahtumiin” (Zodiak - Uuden tanssin keskus 2010). Kansainvälisessä yleisötyön seminaarissa vuonna 2009 Zodiakin yleisötyövastaava Jenni Sainio kiteytti yleisötyön käsitteen seuraavasti: ”Yleisötyöllä tarkoitetaan kaikkea sellaista (kasvatuksellista) toimintaa, jonka tarkoituksena on herättää tai lisätä yleisön kiinnostusta, tietoutta ja osallistumistapoja taidemuotoa kohtaan kulttuurilaitoksissa tai sen ulkopuolella” (Lampo 2009).

Suomalaisten teattereiden yleisötyöstä tekemässään kartoituksessa Marjukka Lampo kertoo teattereiden erilaisista yleisötyön määritelmistä. Määritelmiä olivat muun muassa yleisön kasvatustyö, yleisön palvelu ja vuorovaikutus yleisön kanssa, teatterin näkyvyyden ja markkinoiden kasvatusta sekä osallistava teatteri. Lampon mukaan kaikkia määritelmiä yhdisti käsitys siitä, että yleisötyö on kontaktin pitämistä yleisöön ja että vuorovaikutus yleisön kanssa koettiin teattereissa tärkeäksi asiaksi. Useissa teattereissa yleisötyöllä pyrittiin tukemaan katsojan kokemusta taideteoksesta. Yleisötyö oli teattereille keino pitää jo olemassa olevasta yleisöstä kiinni ja houkutellessa uutta yleisöä esityksiinsä (Lampo 8/2009 24 - 25).

Marjukka Lampo on yleisötyökartoituksessaan selvittänyt suomalaisteattereiden erilaisia yleisötyökeinoja. Yleisötyön muotoja olivat muun muassa yleisötyöpajat, eri kohderyhmille suunnatut esitykset ja eri ryhmien kanssa toteutetut esitykset, avoimien ovien tapahtumat ja kiertokäynnit, koulutukset ja seminaarit, vierailut ja muut yhteistyön muodot. Lampon mukaan teattereiden yleisötyömuodot saattoi jakaa osallistavaan ja tiedottavaan yleisötyöhön. Osallistavan yleisötyön muotoja ovat muun muassa erilaiset työpajat ja

soveltavan teatterin kaltainen toiminta, jossa yleisön jäsenet ovat aktiivisina toimijoina. Tiedottavassa yleisötyössä pyritään kertomaan taiteesta yleisölle, esimerkiksi luentojen avulla (Lampo 8/2009). Lampon jaottelu tiedottavaan ja osallistavaan yleisötyöhön on lähes yhteneväinen Maitlandin näkemykseen yleisövetoisesta ja taidevetoisesta yleisötyöstä (Lampo 10/2009).

Zodiakin yleisötyöntekijänä toiminut Katja Kirsi määrittelee artikkelissaan ”Tietäen ja tanssien – yleisötyön monet mahdollisuudet” yleisötyön sanan englanninkielisten vastineiden avulla (Ojala & Takala 2007). Audience education, audience development, outreach ja community programme ovat määritteitä, jotka Kirsin mukaan englannin kielessä vastaavat yleisötyötä. Audience education on yleisökasvatusta, kun taas audience development viittaa Kirsin määritelmässä enemmänkin markkinoinnin kaltaisiin yleisötyön keinoihin. Outreach-toiminnassa taide niin sanotusti jalkautuu ihmisten pariin ulos teattereista. Community programme tarkoittaa Kirsin mukaan teatterin ryhmäprosesseja ja yhteisötanssin kaltaisia projekteja sisältäviä teatterin toimintaohjelmia (Ojala & Takala 2007).

2.1 Yleisökasvatus

Audience education eli yleisökasvatus on Kirsin mukaan lapsille ja nuorille suunnattua yleisötyötä. Yleisökasvatukseen kuuluvat erilaiset työpajat ja taiteilijataapaamiset, joiden avulla tehdään tanssia tutuksi ja opetellaan tanssimaan. Kirsi kertoo Zodiakin tekemän yleisötyöprojekteja nuorille yhteistyössä koulujen ja oppilaitosten kanssa. Näin yleisötyöprojektien avulla pyritään kehittämään luovia työskentelytapoja koulumaailmaan ja löytämään keinoja opettaa tanssin ja liikkeen kautta. Esimerkkeinä Kirsi käyttää Arja Tiilin *Deadly After Dark* (2006) - teoksen yleisötyöprojektia, jossa opiskelijat liiketyöpajoihin osallistumisen lisäksi kirjoittivat Tiilen teoksesta teosanalyysin. Liisa Risu valitsi yleisötyöpajojensa aiheet yhteistyössä koululuokkien opettajien kanssa. Risun *Haje* - teoksen teemana oli järjestys ja epäjärjestys ja työpajoissa

tehtävät kompositioharjoitteet valmensivat erästä kouluryhmää jäsentämään liikekomposition keinoin myös äidinkielen kirjoituksiaan. Kirsin mukaan varhaisessa vaiheessa saatu positiivinen kuva tanssista yleisötyön kautta kaksinkertaistaa lapsen todennäköisyyden osallistua taidetapahtumiin aikuisena. Yleisökasvatus onkin Kirsin mukaan yleisin yleisötyön muoto (Ojala & Takala 2007).

Päivi Auran ja Annukka Ruuskasen laatimassa Yleisötyön ytimessä -artikkelissa kerrotaan Tanssiteatteri Hurjaruuthin yleisötyöstä (Maukola 2006). Hurjaruuthin yleisötyö painottuu lapsille ja nuorille suunnattuihin tanssityöpajoihin eli Kirsin määritelmän mukaan yleisökasvatukseen. Auran ja Ruuskasen mukaan ”suunnitelmallinen ja pitkäjänteinen yleisötyö voi parhaimmillaan myös edistää lapsen ja nuoren hyvinvointia kaikilla kasvun ja kehityksen alueilla ja toimia näin tukena muulle kasvatusta- ja opetustyölle”. Artikkelissaan Aura ja Ruuskanen toteavat, että olennaista yleisötyön onnistumiselle on turvallinen ja avoin ilmapiiri. Työpajojen suunnittelussa ja toteutuksessa luomisen vapaus selkeiden rajojen sisällä ja luotto lasten oivalluksiin ja ajatteluun ovat Hurjaruuthin ohjenuoria. Yleisötyöpajoissa lasten sosiaaliset ja motoriset taidot kehittyvät tanssin ja tanssiteosten rakennuksen avulla. Lasten opettajat ja ohjaajat taas saavat taideprojekteista uusia tapoja lasten kanssa työskentelyyn (Maukola 2006).

Hurjaruuthin yleisötyöprojektit vaihtelevat esityksiin liittyvistä yksittäisistä työpajoista useita kuukausia kestäviin yhteistyöprojekteihin. Pääosa Hurjaruuthin yleisötyöstä tehdään yhteistyössä helsinkiläisten koulujen ja päiväkotien kanssa. Vuonna 2001 toteutetussa Leijona ja kirppu -esitykseen liittyvässä kahden kuukauden yleisötyöprojektissa oli mukana myös Helsingin yliopiston kasvatustieteellisen tiedekunnan luokanopettajaopiskelijoita. Projektin aluksi osallistujat kävivät katsomassa Leijona ja kirppu -esityksen. Yleisötyöpajoissa osallistujat rakensivat oman esityksensä alkuperäisen

esityksen mieleenpainuvimmista kohtauksista. Projektin lopuksi työpajaryhmät esittivät omat esityksensä. Hurjaruuthin tunnetuimmat yleisötyöpajat ovat talvisirkusesitysten sirkustyöpajat (Maukola 2006).

2.2 Markkinointia kohderyhmän mukaan

Katja Kirsin mukaan audience development -termi käännetään usein yleisötyöksi, sillä yleisön kehittäminen ei terminä istu suomen kieleen. Audience development -käsitettä käytetään markkinoinnin kaltaisesta yleisötyöstä. Tällaisen yleisötyön tavoitteena on uusien katsojien houkuttelemine ja jo olemassaolevan yleisön vakiinnuttaminen. Markkinoinnin näkökulmasta tehtävässä yleisötyössä kerätään ja analysoidaan tietoa jo olemassa olevasta yleisöstä, mahdollisista uusista katsojista ja niistä, jotka suhtautuvat taiteeseen ennakkoluuloisesti tai vihamielisesti (Ojala & Takala, 2007).

Iso-Britanniasta kotoisin oleva teatteri-alan ammattilainen Michael Quine määritteli eri yleisöryhmät Keith Digglen laatimaan yleisökategorian mukaan luennollaan kansainvälisessä soveltavan teatterin ja yleisötyön seminaarissa (Diggle 1994). Keith Digglen mukaan yleisö voidaan aktiivisuutensa perusteella jakaa neljään eri kategoriaan: osallistujat, aikoajat, välinpitämättömät ja vastustajat. Tämän jaottelun perusteella on helpompi sunnata yleisötyötä ja erilaisia projekteja erilaisille asiakasryhmille. Osallistujat osallistuvat taidetapahtumiin, säännöllisesti tai harvemmin. Aikojilla puolestaan on positiivinen kuva taiteesta, mutta he eivät ole vielä osallistuneet taidetapahtumiin. Välinpitämättömät eivät ole kiinnostuneita taiteesta ja vastustajat sananmukaisesti vastustavat taidetoimintaa, eivätkä tahdo osallistua siihen (Lampo 10/2009). Michael Quinen mukaan yleisötyössä on oleellista pyrkiä nostamaan jokaista ryhmää yhtä tasoa ylemmäksi, eli esimerkiksi nostamaan aikoajat taiteen osallistujiksi. Quine piti oleellisena miten aikojista, joilla on jo positiivinen käsitys taiteesta, tehdään osallistujia ja miten jo

osallistuvat saadaan osallistumaan taidetapahtumiin useammin (Lampo 10/2009).

Kustakin yleisöryhmästä saatujen tietojen perusteella pyritään löytämään kullekin kohderyhmälle soveltuvaa ohjelmistoa ja keino markkinoida teatterin tarjontaa. Kirsin mukaan liian markkinointisuuntaisen yleisötyön vaarana on, että teosten katsojaluvut määrittävät teattereiden ohjelmiston ja että ohjelmisto muodostuu ”matalan kynnyksen” viihteellisistä teoksista. Zodiakissa yleisötyön lähtökohtana on kommunikointi yleisön ja taiteen tekijöiden välillä (Ojala & Takala 2007).

Kansainvälisessä soveltavan teatterin ja yleisötyön seminaarissa luennoineen yleisötyö- ja markkinointikonsultti Heather Mainlandin mukaan yleisötyö voidaan jakaa yleisövetoiseksi ja taidevetoiseksi yleisötyöksi. Yleisövetoisessa yleisötyössä keskitytään yleisön tarpeisiin ja tavoitteena on täyttää yleisön toiveet ja tätä kautta motivoida ihmisiä taideyleisöksi. Tässä näkökulmassa on selvää yhteneväisyyttä yhteisötaiteen periaatteiden kanssa tehdä taidetta yhteisön yksilöiden ehdoilla. Taidevetoisessa yleisötyössä sen sijaan Maitlandin mukaan keskitytään taiteeseen. Siinä yleisön on opittava ymmärtämään taidetta, eikä toisin päin. Maitlandin mielestä tehokkain yleisötyön muoto olisi yleisö- ja taidevetoisen yleisötyön yhdistelmä. Yhdistelmäyleisötyössä otettaisiin huomioon yleisön tarpeet, mutta pidettäisiin huolta myös taiteen laadusta ja sisällöstä (Lampo 10/2009). Yhdistelmäyleisötyön avulla välttyttäisiin Katja Kirsin pelkäämältä taiteen tason laskulta ja taiteen autonomian nujertumiselta välttyttäisiin markkinointikeskeisessä yleisötyössä (Ojala & Takala 2007).

2.3 Yleisötyötä teorian vai kokemuksen avulla?

Englanninkieliset yleisötyötä kuvaavat termit outreach ja community programme viittaavat Katja Kirsin mukaan teattereiden yhteisötaiteelliseen ja taidetta ihmisten pariin vievään yleisötyöhön. Community programme voi Kirsin mukaan tarkoittaa taidelaitoksen toimintastrategiaa erilaisten yhteisöjen parissa. Outreach -termin mukaisessa yleisötyössä taide viedään ihmisten arkeen, community programmessa taide viedään ihmisyyhteisöön (Ojala & Takala 2007).

Kirsi kirjoittaa Zodiakin yleisötyön jakautuvan taiteen soveltavaan käyttöön perustuvaan yleisötyöhön ja esitysten yhteydessä tapahtuvaan yleisötyöhön. Esitysten yhteydessä Zodiakissa järjestetään muun muassa taiteilijatapaamisia, luentoja ja muita keskustelutilaisuuksia. Tanssitaiteen soveltavan käytön keinoja ovat erilaiset yleisötyöpajat. Kirsi korostaa ihmisten erilaisia tapoja ja mieltymyksiä oppia ja tutustua asioihin, mutta pitää itse kehollista tutustumista tanssiin työpajoissa hyvin tehokkaana ja toimivana yleisötyön keinona. Kynnys osallistua yleisötyöpajaan, jossa osallistujat itse tanssivat, saattaa olla korkea ja siksi Kirsin mielestä työpajat tulisi suunnitella ja toteuttaa siten, että täysin tanssia tuntematon henkilö voi osallistua kurssille (Ojala & Takala 2007).

Maitlandin mukaan yleisötyö on suunniteltu prosessi, jossa koko taideorganisaatio pyrkii laajentamaan ja syventämään yksilön suhdetta taiteisiin (Lampo 10/2009). Maitlandin mielestä yleisötyöhön kuuluu kaikki taiteellisesta työstä, markkinoinnista ja asiakaspalvelusta kasvatukseen ja kenttätyöhön saakka. Yleisötyön pitäisi olla siis koko teatterin yhteinen tehtävä, johon eri osa-alueiden työntekijät osallistuvat omalla ammattitaidollaan.

Kansainvälisessä soveltavan taiteen ja teatterin seminaarissa 2009 Iso-Britanniassa vaikuttava teatterin johtaja Michael Quine kertoi erilaisista yleisötyön muodoista. Seminaariluennossaan Quine määritteli yleisötyön

Nobuko Kawashiman yleisötyömallin mukaan (Kawashima 2000). Kawashiman mallissa yleisötyö jaetaan neljään osa-alueeseen; yleisökasvatus, maun kehittäminen, markkinoinnin laajentaminen ja kulttuuriin sisällyttäminen. Kawashiman mallin mukaan yleisötyö voi olla yleisökasvatusta, jolla pyritään jo olemassa olevien yleisöjen kiinnostuksen ja ymmärryksen kasvattamiseen taiteita kohtaan. Kawashakin mallissa esiintyvä ”maun kehittäminen” tarkoittaa yleisötyötä, jonka avulla yleisö löytää uusia taiteenlajeja. Markkinoinnin laajentamisella innostetaan taiteesta kiinnostuneet ihmiset yleisöksi asti, kun taas kulttuuriin sisällyttämisellä viedään taidetta täysin uusien yleisöryhmien pariin ja pyritään saamaan täysin uutta yleisöä taiteelle (Lampo 10/2009).

Lampo kirjoittaa Jenni Sainion esitelleen kansainvälisessä soveltavan teatterin ja yleisötyön seminaarissa Zodiakin *Tanssi kokemuksena kehossa ja mielessä* -kurssia. Tanssitaiteilijoiden vetämää kurssia on järjestetty vuodesta 2006 lähtien. Kurssilla tutustutaan tanssin peruselementteihin ja pyritään löytämään liikkeen kokemuksellisuus improvisaation avulla. Sainion mukaan kurssilaiset ovat löytäneet kurssin kautta oman kehollisuutensa ja tutustuneet taiteelliseen työprosessiin. Osallistujat ovat kokeneet löytäneensä yhteisöllisyyttä kurssin aikana (Lampo 10/2009). Tämänkaltaisen yleisötyöprojekti on esimerkki osallistavasta yleisötyöstä, jossa yleisön jäsenet pääsevät itse kokeilemaan tanssimista.

Samassa seminaarissa Helsingin Kaupunginteatterin yleisötyövastaava Mirja Neuvonen kertoi Silmissäni mennyt - yleisötyöprojektista. Kjell Westön Missä kuljimme kerran -näytelmän innoittaman projektin tavoitteena oli tukea ikäihmisten kotona asumista ja vähentää heidän yksinäisyyden kokemustaan. Projektia veti tanssitaiteilija Hanna Brotherus apunaan Mirja Neuvonen, teatteri-ilmaisunohjaajaopiskelija Katja Kaulanen ja säveltäjä Antti Ikonen. 12 viikkoa kestäneeseen työpajatyöskentelyyn osallistui 33 iältään 60–85-vuotiasta ikäihmistä ja projektin myötä syntyi tanssiteos Silmissäni mennyt (Lampo

10/2009). Silmissäni mennyt -projektia voi pitää Quinen esittelemän Kawashiman yleisöyöjaottelun mukaisena kulttuuriin sisällyttämisenä. Projektin avulla taidetta vietiin uuden yleisöryhmän pariin.

2.4 Yleisöyön tavoitteet ja tulevaisuus

Jokaisella taidelaitoksella ja yleisöyöntekijällä on oma lähestymistapansa yleisöyöhön. Lammon tutkimuksessa yleisöyökyselyyn vastanneet teatterit kokivat taloudellisten, ajallisten ja tiedollisten resurssien puutteen esteeksi yleisöyölle. Enemmistö teattereista koki yleisöyön olevan hyvin tärkeä osa teatterin toimintaa resurssien puutteista huolimatta. Teatterit kaipasivat lisää tietoa ja koulutusta yleisöyöstä. Osalla teattereista oli oma yleisöyöntekijänsä, joka vastasi teatterin yleisöyöstä. Joissain teattereissa yleisöyöntekijänä oli teatteri-ilmaisun ohjaaja, sillä ohjaajilla on kokemusta ja ammattitaitoa toimia ihmisten parissa. Mielestäni kehittämisen arvoinen idea olisi kokeilla tanssinopettajan taitoja yleisöyöntekijänä tanssiteattereissa.

Yleisöyön tavoitteena on palvella taiteen katsojia eri tavoin ja saada uutta yleisöä esityksiin. Yleisöyön avulla rakennetaan vuorovaikutusta yleisön ja esiintyjien välille. Yleisöyön avulla niin katsojat kuin taiteilijatkin saavat uusia elämyksiä ja kokemuksia. Uskon, että yleisöyökokemukset rikastuttavat myös yleisöyöntekijänä toimivan taiteilijan kokemusmaailmaa. Mielestäni yleisöyö on tärkeä osa nykyaikaisen taidelaitoksen toimintaa. Markkinointi ja taiteen näkyvyyden lisääminen ovat eilinehto teattereille nyky maailmassa, jossa taiteen ja taidelaitosten rahoitusta vähennetään jatkuvasti.

3 KOKEMUKSIA JA NÄKEMYKSIÄ YLEISÖTYÖSTÄ

Aiemmin esitin paljon tietoa yleisötyöstä kirja- ja tekstilähteiden pohjalta. Tahdoin selvittää yleisötyötä tehneiden omia kokemuksia ja näkemyksiä yleisötyöstä haastatteluiden avulla. Teemahaastattelu on laadullisen tutkimuksen menetelmä, jonka avulla selvitetään yksilön näkemystä tutkimusaiheesta. Teemahaastattelussa haastattelija pyrkii rakentamaan keskustelunomaisen tilanteen, jossa haastateltavan kanssa käydään läpi haastattelijan laatimat tutkimusaiheeseen liittyvät teemat. Valmiita kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja teemahaastattelussa ei käytetä (Aatola & Valli 2010).

Teemahaastattelusta pyritään rakentamaan jokaiselle haastateltavalle yksilöllinen ja vapaamuotoinen tilanne kertoa omista näkemyksistään (Aatola & Valli 2010). Yksilöllisten haastattelurunkojen käyttö sopii hyvin opinnäytetyöhöni, sillä kaikki haastateltavani työskentelevät eri tavoin yleisötyön parissa. Valitsin haastateltavakseni Kiljusten koreografin, Riku Immosen, joka on tehnyt yleisötyötä niin Hurjaruuthin aiempien produktioiden yhteydessä kuin oman kiertävän lastentanssiteatterinsa, Kiertulin, kanssa. Haastattelin Tanssiteatteri Hurjaruuthin yleisötyöstä vastaavaa Pisko Aunolaa. Hurjaruuthilla päätoimisesti tiedotuksesta ja markkinoinnista vastaava Aunola suunnittelee ja toteuttaa Hurjaruuthin yleisötyöprojekteja muun työnsä ohella. Tuoretta yleisötyöntekijäsukupolvea edustaa haastatelluissani tanssinopettaja Heidi Tiainen. Tiainen valmistui Taideakatemiaalta vuonna 2009 ja on tanssijan ja tanssinopettajan töiden lisäksi työskennellyt kiertävänä yleisötyöpajan vetäjänä päiväkodeissa. Tiaisen haastattelu valaisi ja vahvisti olettamuksiani tanssinopettajan koulutuksen hyödyllisyydestä yleisötyön parissa.

Teemahaastattelussa haastattelutilan on oltava haastateltavalle turvallinen ja rauhallinen, jossa voidaan syventyä keskusteluun. Haastattelijan on valittava puhetapansa haastateltavan mukaisesti, esimerkiksi haastattelijan käyttämä ammattislangi voi häiritä haastateltavaa (Aatola & Valli 2010). Omissa haastatteluissani ammattislangi ei ollut ongelma, sillä kaikki työskentelemme tanssialalla. Haastattelutilanteet olivat mielestäni leppoisia ja keskustelunomaisia. Haastateltavat kertoivat yleisötyöstä vapautuneesti ja vuolaasti, koska tunsin kaikki haastateltavat etukäteen. Haastattelijana pystyin rentoutumaan haastattelujen aikana ja seuraamaan tilannetta ja muokkamaan haastattelurunkoani tilanteen mukaan.

Teemahaastattelussa läpikäytävät teemat tulkee valita tutkimusongelman mukaan. Teemoja haastatteluun voi hakea silkan intuition avulla, minkälaisen teemojen uskoo valottavan tutkimusaihetta. Tutkimusaiheeseen liittyvästä kirjallisuudesta ja aiheesta tehdyistä tutkimuksista kannattaa ammentaa teemoja haastatteluun (Aatola & Valli 2010). Itse valitsin haastattelujen teemat intuition ja haastateltavan mukaan. Tavoitteenani oli kartoittaa jokaisen haastateltavan kokemuksia ja näkemyksiä yleisötyöstä. Varsinaista tutkimusongelmaa minulla ei siis haastattelututkimuksessani ollut. Sain haastatteluista paljon ideoita omaan yleisötyöprojektiin ja haastateltavien kanssa keskustellessa oma näkemykseni ja tietämykseni yleisötyöstä syveni. Haastattelujen avulla sain käytännön tietoa yleisötyön tekemisestä, teorian vastapainoksi.

Käytännöllisin tapa tallentaa haastattelu on nauhoittaa se. Nauhoitettu haastattelu litteroidaan eli kirjoitetaan auki jälkikäteen. Litteroitua haastatteluaineistoa voi ryhtyä analysoimaan haastatteluteemojen avulla ja verrata haastateltavien näkemyksiä keskenään (Aatola & Valli 2010). Nauhoitin haastattelut tietokoneeni ääninauhurilla ja litteroin keskustelujen yleisötyötä koskevat osuudet myöhemmin tekstiksi. Seuraavassa esitän tiivistelmät

jokaisesta haastattelusta ja pyrin tuomaan haastateltavan näkemyksen yleisötyöstä esiin.

3.1 Tuore tanssinopettaja yleisötyöntekijänä

Heidi Tiainen on keväällä 2009 Turun Taideakatemiasta valmistunut tanssinopettaja. Valmistuttuaan Tiainen on tehnyt tanssinopettajan, tanssijan ja yleisötyöntekijän töitä. Tiainen on toiminut pääkaupunkiseudulla toimivan lastentanssiteatterin yleisötyöntekijänä noin vuoden verran. Hän kiertää päiväkodeissa pitämässä tanssiyleisötyöpajoja lapsiryhmille. Työpajat ovat kertaluontoisia ja työpajan harjoitteista muodostuu lopuksi satu, jonka lapset saavat esittää.

Haastattelin Tiaista hänen yleisötyökokemustensa lisäksi siitä, miten tanssinopettajan tutkinto valmistaa yleisötyöntekemiseen tanssissa. Tiaisen yleisötyöpajat ovat esityksistä erillisä omia kokonaisuuksiaan, jotka on suunnitellut yhteisötanssitaiteilija yhdessä Tiaisen kanssa. Kysyin Tiaiselta myös käytännön vinkkejä yleisötyöpajan suunnitteluun ja toteutukseen lasten parissa. Minua kiinnosti myös Tiaisen näkemys siitä miten tanssin yleisötyö lasten parissa eroaa lastentanssin opettamisesta.

Tiainen määrittelee yleisötyön toiminnaksi, jossa yleisö saa jollain tavalla osallistua esitykseen tai tuoda jotain omaa taidekokemukseensa. ”Että huomioi sen yleisön”, Tiainen toteaa. Yleisötyön keinoiksi Tiainen mainitsee interaktiiviset esitykset, yleisötyöpajat ja yleisökeskustelut. Tiaisen mukaan yleisötyön tavoitteena on tehdä tanssia tutuksi ja tunnetuksi.

Tiaisen tavoitteena on yleisötyöpajoja pitäessään antaa lapsille mahdollisuus luoda omaa liikettä ja pitää hauskaa. ”Et muuttais vähän sitä käsitystä, ettei

tanssi oo aina sitä, että seistään selkä suorana ensimmäisessä asennossa ja tehdään plié”, Tiainen havainnollistaa. Tiainen mainitsee, että tanssityöpajat päiväkodissa voivat olla lapsille keino löytää tie oman harrastuksen pariin. Tiainen kokee tanssin yleisötyön olevan tanssitietoisuuden lisäämistä ja tavoitteena hänellä on antaa lapsille positiivinen kuva tanssista.

Työstään yleisötyöntekijänä Tiainen kertoo: ”Mie käyn tanssittamassa lapsia.-- Joka päiväkodissa on sama juttu, ollaan suunniteltu semmoinen konsepti, jonka mie sit pidän.” Tiainen kuvailee tanssityöpajaansa lastentanssitunnin kaltaiseksi, paljon luovia harjoitteita sisältäväksi kokonaisuudeksi, jossa kaikki harjoitteet liittyvät samaan teemaan. Tanssityöpajassa on Tiaisen mukaan oltava selkeä aloitus ja lopetus ja lisäksi on tärkeää saada lapset innostettua mukaan toimintaan. Erona lastentanssituntien ja yleisötyöpajojen välillä on Tiaisen mukaan se, että lastentanssitunneillaan hän pyrkii konkreettisesti opettamaan oppilaille joitain liikkeitä. ”Yleisötyö on vaan yhen kerran, niin enemmän niille varmaan jää se tunne siitä tanssista kuin jokin tietty liike---.”

Tiainen ei ole saanut koulutusta tai ohjeistusta yleisötyön tekemistä varten. ”Mut mie luulen, et ne otti miut sen takii et mie oon tanssinopettaja”, Tiainen toteaa. Tiainen kokee, että tanssinopettajan koulutus on antanut hänelle riittävästi valmiuksia lasten kanssa toimimiseen. Erityisen tärkeänä Tiainen pitää organisointitaitoja ja sitä, että tuntee lasten käyttäytymistä. ”Kyl niist lapsista pitää toisaalta tykätä, et pystyy olemaan ja tekemään”, Tiainen lisää.

Tiainen kertoo, ettei ole saanut paljoa palautetta tekemästään yleisötyöstä. ”Yleensä se on niinku silleen, et kun on ohi, niin kaikki häviää.--- Ku niil on ne omat toiminnot, et ne saattaa, mennä syömään tai ulos pukemaan heti. Aika monesti ne sanoo et kiitos ja joskus ne saattaa sanoo, mitäs ne nyt vois sanoo, et oli tosi hyvä.” Tiainen kokee aikuisten ja päiväkodin henkilökunnan palautetta

tärkeämmäksi kuitenkin työpajoissa lapsilta tulevan suoran palautteen. ”Eniten se antaa, et ne lapset tykkää siitä.---Tai oikeestaan sen takii sitä jaksaa tehdä, et ne lapset innostuu siitä.”

3.2 Koreografi kaipaa aitoa kontaktia yleisöön

Haastattelin Kiljusten koreografia, tanssitaiteilija Riku Immosta esityksen jälkeen torstaina 17. helmikuuta 2011. Haastattelun teemoja olivat yleisötyön määritelmä ja yleisötyö tanssissa ja yleisötyön tavoitteet, lisäksi kysyin Immoselta hänen omista yleisötyökokemuksistaan ja siitä, minkälaista valmennusta hän on saanut yleisötyön tekemiseen. Haastattelun aikana Immonen kertoi vapaasti omista näkemyksistään ja kokemuksistaan yleisötyön parissa. Seuraavassa tiivistän haastattelusta nousseita ajatuksia.

Immonen kertoo yleisötyöhön kuuluvan yleisötyöpajat ja -keskustelut. Valmiiksi suunniteltujen ja järjestettyjen keskustelujen ja työpajojen sijasta Immonen kokee toimivimmaksi yleisötyön muodoksi esiintyjän ja katsojan aidon ja luonnollisen kohtaamisen. ”Sen jälkeen kun oli esiinnytty niin lähdettiin purkamaan ja roudattiin kamoja, sitten lapset tuli auttamaan ja kyselemään ja tekemään.” Immonen arvostaa henkilökohtaista kontaktia yleisön ja esiintyjän välillä ja mainitsee, että harvoin on nähnyt esimerkiksi toimivia yleisökeskusteluja. ”Ainakaan vielä en oo nähny semmosta todella toimivaa asiaa. Jotenki tuntuu, et se on semmonen – lisästatus; ”Et no meil on yleisökasvatusta, tähän päälle”. ”Semmonen, et voi ollaan samassa tilassa ja jutella ja juoda pari kaljaa vois olla paljon kivempi ja kasvatuksellisempi asia.”

Immonen kertoo tehneensä yleisötyötä ensimmäisen kerran Marjo Kuuselan Tuhkimotarina -esityksen yhteydessä vuosina 1999 - 2000. Kuusela myös opasti omalla esimerkillään Immoselle, kuinka yleisötyötä tehdään. Immosen

mukaan hän on oppinut yleisötyön tekemisen käytännön kokemusten kautta. Immonen on pitänyt niin esityksiin liittyviä työpajoja kuin irrallisiakin yleisötyöpajoja. ”Onhan niissä pointtinsa, mut kyl mä sen siihen esityksen yhteyteen. Mun mielestä se on se kaikkein toimivin”, Immonen toteaa yleisötyöpajoista.

Yleisötyön tavoitteena on Immosen mukaan kertoa ihmisille miksi tanssia tehdään ja miksi taiteilija tahtoo kertoa viestinsä juuri tanssin avulla. ”On niinku hirveen vahva ambitio saada ihmiset ymmärtämään, et minkä takii tämmöst pitäis tehdä. Ja mikä täs on hieno juttu.” Immosen Liikemiehet -lastentanssiteokseen kuului yleisötyöpaja esityksen jälkeen. Immonen tahtoi vetämässään yleisötyöpajoissa antaa osallistujille mahdollisuuden kokeilla erilaisia liikelaatuja, joita Liikemiehet -teos käsitteli. ”Et pääsee näyttää, et tän takii tanssin kautta, et täs on kaikkii erilaisii mahdollisuuksii.”

Yleisötyöpajoja vetäessään Immonen kertoo ensin pitävänsä pienen lämmittelyn, jonka jälkeen siirrytään kokeilemaan esityksen liikemateriaalia. ”Lähetään lämmittelemään ja aina kun näkee, että yhtään lähtee hajoomaan, niin siirrytään seuraavaan”, Immonen kertoo. Yleisötyöstä saadun palautteen Immonen kertoo olleen positiivista. ”En muista yhtään negatiivista palautetta”, Immonen toteaa. ”Hyvällä tsäkällä ne on innostunu siitä biisistä ja pääsee sen purkamaan.” Immonen kertoo itse onnistuneensa yleisötyöpajan vetäjänä silloin, kun työpajalaiset kokevat oppineensa jotain.

Immosen mukaan yleisötyötä tulisi suunnata lapsille ja nuorille. ”Avaimia, että mitä tää nyt on? --- Sit jos lapsena oikeesti tajuaa vähän, et tätä voi ajatella näin ja et nää on ihan ihmisii nääki. --- Niin ei tarvii kymmenen vuoden päästä ihmetellä, et miks nää luulee et tää on elokuva.” Immonen toivoisikin kouluihin esittävän taiteen opetusta, jotta tuleva yleisö ymmärtäisi eri taidemuotojen erot.

”Et ei aina tarvitsis kuunnella sitä samaa kysymystä ”et miks te ette puhu?””, Immonen tiivistää.

3.3 Yleisötyötä Hurjaruuthissa

Haastattelin Tanssiteatteri Hurjaruuthin tiedotus- ja markkinointipäälliköä, Pisko Aunolaa torstaina 18. maaliskuuta. Tiedotuksen ja markkinoinnin lisäksi Aunola vastaa Hurjaruuthin yleisötyöstä ja on neljän vuoden työaikansa varrella toteuttanut monenlaisia yleisötyöprojekteja Hurjaruuthissa. Aunolan kanssa kävimme läpi samoja teemoja kuin Tiaisen ja Immosenkin haastatteluissa. Aloitin pyytämällä Aunolaa määrittelemään yleisötyötä ja sen tavoitteita. Tämän jälkeen Aunola kertoi, miten itse on päätenyt yleisötyön pariin ja millaisia erilaisia taustoja ja koulutuksia yleisötyöntekijällä voi olla. Haastattelun lopuksi Aunola kertoi Hurjaruuthissa toteuttamistaan yleisötyöhankkeista ja yleisötyöstä saadusta palautteesta.

Aunola kuvailee yleisötyötä linkiksi katsojan ja teatteriesityksen välillä. Hänen mukaansa erilaisia yleisötyön mahdollisuuksia on monia ja erilaisia termejä yleisötyön kaltaiselle toiminnalle, kuten teatterikasvatus, on monia. ”Se auttaa katsojaa ymmärtään ja käsittää teatteria paremmin. ---Voi avata, antaa lisää avaimia, mahdollisuuksia ymmärtää, päästä syvemmälle siihen kokemukseen”, Aunola luettelee yleisötyön tehtäviä. Aunola kertoo Hurjaruuthin johtajan, Arja Petterssonin verranneen yleisötyötä vesivirraksi, joka raikastaa niin yleisön kuin tekijöidenkin ajatuksia ja näkemyksiä ja auttaa teatteria toimimaan paremmin. Aunola näkee yleisötyön laajana kokonaisuutena. ”Se lähtee siitä, et tääl on lipunmyyjä, joka tervehtii yleisöä”, Aunola kuvailee.

Aunola näkee selvän yhteyden myös tiedotuksen, markkinoinnin ja yleisötyön välillä. ”Se on mun mielestä kauheen luonteva yhteys tiedotuksen ja

markkinoinnin yhteydessä myös, koska sekin on sitä yleisötyötä tavallaan”, Aunola kertoo. Teatterin ja draaman tutkimusta yliopistossa opiskellut Aunola kertoo, että Hurjaruuthin yleisötyöstä vastaaminen on tullut hänen oman kiinnostuksensa kautta työksi, jota hän tekee tiedotuksen ja markkinoinnin ohella.

Aunolan mukaan polkuja yleisötyöntekijäksi voi olla monia. Hän mainitsee muun muassa teatteri-ilmaisun ohjaajan, teatteritieteilijän, tanssinopettajan ja kulttuurituottajan koulutukset yleisötyön tekemiseen soveltuviksi. ”En mä tiedä onko sillä paperilla niin väliä, et mikskä varsinaisesti on valmistunut, jos on sitten suuntautunut, kiinnostunut tietyistä asioista”, Aunola kuitenkin toteaa. ”Mut et varmaan joitain kursseja ois voinu olla ihan hyvä käydä tämmösestä, hän pohtii. Aunolan mielestä on tärkeää, että yleisötyöntekijällä on jonkinlainen kokemus esiintymisestä ja hänellä itsellään on taustaa muun muassa sirkusopinnoista Lahdessa. Myös esiintyjä, tanssija, sirkustaiteilija tai näyttelijä voi Aunolan mukaan toimia yleisötyöntekijänä, jos kiinnostusta yleisötyön tekemiseen löytyy.

Aunolan kanssa keskustelimme myös taiteilijoiden ja taideopettajien välisestä ”juovasta”. ”Opettajat aattelee, et taiteilijalla ei oo tarpeeksi pedagogista pätevyyttä tai osaamista tai näkemystä. Ja taiteilija voi ajatella, että opettajalla ei ole taiteellista osaamista”; Aunola kuvailee. Pian valmistuvana tanssinopettajana, jota kiinnostavat myös tanssijan työt on tämä kysymys itselleni hyvin ajankohtainen. Tahtoisin yhdistää opettajuuden ja taiteilijuuden tulevalla urallani, enkä ole harjoitteluni aikana Hurjaruuthissa törmännyt ennakkoluuloihin siitä, ettei tanssinopettaja osaisi tanssia ja esiintyä. Toisaalta olen kyllä huomannut, että tanssin opettaminen on antoisaa minulle, kun taas tanssitaiteilijalle, joka ei ole saanut pedagogista ohjausta saattaa opettaminen tuntua hankalalta. Aunola kertoo toisinaan joutuneensa perustelemaan valintaansa työskennellä yleisötyöntekijänä. ”Mä oon ihan oikeesti, mä oon ihan

aidosti kiinnostunut siitä, mitä ne lapset saa tästä irti ja mä oon oikeesti fiiliksis siitä, että miten voi vetää jonkun keskustelutilaisuuden tai työpajan tai olla just se linkki siinä esityksen ja yleisön välillä.”

Aunola kertoo Hurjaruuthin erilaisista yleisötyöpajoista. Hurjaruuthin talvisirkuksiin liittyvät sirkustyöpajat, joissa harjoitellaan perussirkustaitoja sirkustaiteilijan ohjaamana. Välillä esityksiin liittyviä työpajoja vetävät esiintyjät. Esimerkiksi Saapasjalkakissa -esityksen fyysisen teatterin ammattilaiset pitivät yleisölle fyysisen teatterin työpajan. Työpajoja on ollut suunnittelemassa ja toteuttamassa muun muassa nukketeatterin opiskelijoita kuten Pieni Merenneito -esityksen yhteydessä. Aunola kertoo myös Hurjaruuthin ja samassa rapussa sijaitsevan kuvataidekoulun yhteistyöstä, jossa kuvataidekoululaiset tekivät esitykseen liittyvän näyttelyn. Hurjaruuth on tehnyt yhteistyötä myös Kaapelitehtaan Teatterimuseon kanssa erilaisissa yleisötyöprojekteissa.

Yleisötyötä on Hurjaruuthilla tehty Aunolan mukaan laidasta laitaan, niin vanhusten, kuin vauvojenkin kanssa. Työpajat ovat yleensä suunnattu yli nelivuotiaille ja Aunolan mukaan samaa työpajaa voi soveltaen käyttää eri ikäryhmille. Yläasteikäisiä on Aunolan mukaan vaikea saada työpajoihin ja esityksiin, koska heillä ei ole enää selkeää luokkaa. Erityisen iloinen Aunola on siitä, että erityisryhmät ovat löytäneet Hurjaruuthin esitykset ja yleisötyön.

Aunolan ikimuistoisin yleisötyöstä saatu palaute on pyörätuolilla liikkuneen tytön kommentti kotiin lähtiessä sirkustyöpajan jälkeen; ”Kuule, tänään minä menen kotiin ja sanon äidille, et mä olen ensimmäistä kertaa elämässäni lentänyt”. Aunola kertoo, ettei Hurjaruuthilla ole järjestelmällisesti kerätty palautetta yleisötyöstä. ”Se oliskin yks et jos ois aikaa kehittää tätä meidän yleisötyötä ihan olan takaa, vois keskittyä siihen”, Aunola toteaa.

4 YLEISÖTYÖPROJEKTI NIKINMÄEN PÄIVÄKODISSA

Yleisötyöprojektin aikana Nikinmäen Toukankolo lapsiryhmä kävi katsomassa Kiljusen herrasväki -esityksen Tanssiteatteri Hurjaruuthissa. Esityksen jälkeen ryhmä osallistui yleisökeskusteluun ja päiväkodissa pitämiini kolmeen yleisötyöpajaan.

4.1 Yleisötyöprojektin tavoitteet päiväkodissa

Yleisötyöprojektini tavoitteena oli tutustuttaa Toukankolon lapset tanssitaiteeseen ja tanssimiseen. Tahdoin osallistujien saavan projektin myötä positiivisia kokemuksia ja elämyksiä tanssista, jotta he jatkossakin innostuisivat ja kiinnostuisivat tanssista. Toukankolon henkilökunnan kanssa sovimme projektin tavoitteeksi myös lasten keskittymiskyvyn sventämisen ja lasten totuttamisen pitkäjänteiseen toimintaan.

Henkilökohtaisena tavoitteenani oli projektin aikana oppia käytännön kautta, kuinka tanssin yleisötyötä tehdään lasten parissa. Yleisötyöprojektini aikana pääsin hyödyntämään ja harjoittelemaan myös tanssipedagogin taitojani.

Projektin tavoitteiden toteutumista tarkkailin kirjoittamalla työpäiväkirjaa projektin aikana. Projektin jälkeen haastattelin Toukankolon henkilökuntaa ja lasten perheitä kyselylomakkeiden avulla heidän kokemuksistaan projektista.

4.2 Yleisötyöprojektin suunnitelma päiväkotiin

Projektini koostui tutustumiskerrasta, esityksen katsomisesta ja yleisökeskustelusta sekä kolmesta tanssillisesta yleisötyöpajasta. Aikomuksenani oli tavata lapsiryhmä vähintäänkin kerran ennen Kiljusten

herrasväki -esitysvierailua. Tällä ensimmäisellä tapaamiskerralla tarkoitukseni oli mahdollisimman hyvin tutustua ryhmän lapsiin ja heidän käsityksiinsä, mielikuviinsa ja kokemuksiinsa tanssista. Ensimmäisellä tapaamiskerralla esittelin itseni ja yleisötyöprojektini. Kerroin Kiljusten herrasväki – esityksestä ja siitä, miten esitystilanteessa toimitaan ja miten esitystä voi katsoa. Tutustumiskerran tavoitteena oli tutustuttaa lapset minuun ja toisinpäin.

Esityksen jälkeen tapasin lapset uudelleen. Esityksen nähtyään lapset saivat kertoa mielipiteitään ja ajatuksiaan teoksesta. Esityksen jälkeinen tuokio pidettiin mahdollisuuksien mukaan Hurjaruuthin lavalla heti esityksen jälkeen.

Esitysvierailun jälkeen tapasin lapset vielä kolme kertaa. Näinä tapaamiskertoina pidin lapsille tanssityöpajat, joilla käsitelimme teosta ja teoksen teemoja liikkeen ja tanssin kautta. Kiljusten herrasväen koreografi Riku Immonen kertoi minulle pitäneensä lapsiyleisölle työpajoja esitystensä liikemateriaalista. Valmiin liikemateriaalin lisäksi tahdoin projektini aikana tutustuttaa lapset heidän omaan liikekieleensä, omaan tapaansa liikkua ja käyttää kehoaan. Rakensin työpajat lastentanssituntien kaavan mukaisesti. Työpajat alkoivat virittäytymisellä teemaan. Harjoitteet olivat pääasiallisesti improvisaatioharjoitteita, joiden avulla lapset tutustuvat omaan kehoonsa ja omaan liikkeeseensä. Pitkäjänteisyyttä ja keskittymiskykyä harjoitettiin tunneilla muun muassa pitämällä samoja harjoituksia kaikissa työpajoissa ja kehittämällä edelliskerralta tuttua harjoitusta seuraavassa työpajassa.

Elokuussa 2010 vierailin Toukankolon henkilökunnan tiimipalaverissa, jossa esittelin opinnäytetyötäni tarkemmin ja keskustelimme alustavasti projektini aikatauluista ja sisällöstä. Sovimme muun muassa, että ryhmän henkilökunta on läsnä jokaisella tapaamiskerrallamme tarkkailemassa ja antamassa palautetta.

Tarpeen mukaan henkilökunta myös osallistuisi toimintaan, esimerkiksi tanssityöpajoissa. Työpajat pyrimme ajoittamaan aamupäiviin, jolloin lasten vireystila on parhaimmillaan ja tanssikertojen pituudeksi sovimme 45 minuuttia. Toukankolossa on 20 lasta, joista puolet on tyttöjä ja puolet poikia. Tanssiprojekteja ei ryhmässä ole aiemmin kokeiltu.

Tammikuussa 2011 olimme Toukankolon henkilökunnan kanssa yhteyksissä uudelleen yleisötyöprojektista. Sovimme, että projekti tulee sijoittumaan maaliskuulle 2011. Tutustumiskäyntini Toukankolossa sovittiin tiistaksi 1. maaliskuuta, esitys ja yleisökeskustelu esityksen jälkeen tapahtui keskiviikkona 9. maaliskuuta. Työpajat Nikinmäen päiväkodissa pidin maanantaina ja tiistaina 14. ja 15. maaliskuuta ja viimeinen työpaja oli maanantaina 21. maaliskuuta.

4.3 Tuumasta toimeen -yleisötyöprojektin vaiheet

4.3.1 Ensimmäinen tapaaminen Toukankolossa

Saavuin Toukankolon aamupiiriin tiistaina 1. maaliskuuta. Tuokion loppuksi tapahtui tanssiprojektin esittely lapsiryhmälle. Tavoitteenani oli sujuva, ”vapaamuotoinen” keskustelu lasten kanssa. Keskustelun avulla kartoitin lasten ennakkotietoja ja -käsityksiä tanssista ja tanssiteatterista.

Lapset istuivat ympärilläni ja aloitin esittelemällä itseni. Tämän jälkeen kysyin, mitä lapset jo ennakkoon tiesivät tulevasta tanssiprojektista. Kyselin kuinka moni on tanssinut aiemmin ja tätä kautta siirryin esittelemään Kiljuset -teosta ja tanssiteatterin maailmaa yleensä. Pisko Aunolan neuvosta kävin läpi teatterin henkilökuntaa ja tanssialan termejä, kuten koreografi ja tanssijat.

Esittely sujui rauhallisesti ja lapset uskaltautuivat kertomaan omista tanssikokemuksistaan ja esityskokemuksistaan. Lasten luonnollinen ja aito olemus valloitti minut ja tykästyin ryhmään aidosti.

Esittelyn jälkeen keskustelin vielä ryhmän henkilökunnan Pirjo Heikkisen ja Anneli Halmeen kanssa tanssiprojektistani. Sovimme, että he tutustuvat Kiljusen herrasväki -kirjoihin ryhmän kanssa ennen esitystä ja valmistelevat lasten kanssa kysymyksiä yleisökeskusteluun. Varsinaisista tanssityöpajoista sovimme, että ryhmän koon vuoksi henkilökunta osallistuu työpajoihin ja auttaa minua lapsiryhmän koossa pitämisessä. Tällöin voin keskittyä harjoitteiden ja työpajan ohjaamiseen, enkä kurinpitoon. Esittelin heille alustavan työpajasuunnitelmani. Erityisesti suunnittelemani aakkosharjoitus sai positiivisen vastaanoton, sillä he olivat suunnitelleet samankaltaista harjoitetta lapsille muutenkin. Rytmiharjoitus ja rytmissä pysyminen kuuluivat myös ryhmän tavoitteisiin. Henkilökunta vaikutti myös odottavalta ja tanssiprojektista innostuneelta. He toivoivat projektin kautta löytävänsä uusia, luovia tapoja työskennellä lasten kanssa liikkuen.

Tavoitteeni projektin esittelykerran suhteen toteutuivat. Tapaaminen oli positiivinen kokemus, joka innosti itsenikin uudella tavalla projektin pariin.

4.3.2 Yleisökeskustelua esityksen jälkeen

Yleisökeskustelu Toukankolon lapsiryhmän kanssa sujui mielestäni hyvin. Esityksen jälkeen ja muun yleisön poistuttua jäimme päiväkotiryhmän ja osan esiintyjien kanssa juttelemaan teoksesta teatteritilaan. Tarkoituksenani oli tarjota lapsille mahdollisuus tavata teoksen taiteilijoita ja antaa heille mahdollisuus kurkistaa niin sanotusti tanssiteatterin kulisseihin.

Keskustelun alustamiseksi olin suunnitellut itse muutamia teokseen liittyviä kysymyksiä lapsille. Keskustelu eteni melko vapaamuotoisesti, esitin ensin muutaman kysymyksen lapsille ja sen jälkeen kävimme läpi niin lasten aiemmin suunnittelema kysymyksiä kuin esityksen tuoreeltaan herättämiä kysymyksiä läpi. Keskustelussa olivat esiintyjistä mukana lisäksi tanssijat Tuovi Rantanen ja Kaisa Niemi, muusikko Joakim Berghäll ja Hurjaruuthin tanssiva siviilipalvelusmies Iiro Näkki.

Aluksi tiedustelin, olivatko lapset tykänneet teoksesta. Vastaukset olivat myönteisiä ja lapset olivat selvästi nauttineet esityksestä. Lempikohdaksi useimmat lapset mainitsivat vauhdikkaan hirvenmetsästyksen. Tiedustelin lapsilta lisäksi heidän lempiroolihahmojaan. Kävimme yhdessä läpi päiväkodissa esittelemäni teatterin ja tanssiteatterin tekijät ja elementit. Lapsille oli jäänyt mieleen ainakin lavastajan ja puvustajan tehtävät. Muusikkomme Joakim kertoi lapsille omasta musiikkitaustastaan ja esitteli soittimia, joita esityksessä soitetaan. En ollut suunnitellut yleisökeskustelua etukäteen muiden esiintyjien kanssa, mutta mielestäni tilanne eteni mukavasti omalla painollaan. Itse toimin keskustelun vetäjänä ja esittelin lapsille kollegani ja vastailimme yhdessä lasten kysymyksiin ja kommentteihin. Osa lapsista selvästi jännitti keskustelutilaisuus ja he pysyivätkin hiljaa lähes koko ajan. Rohkeammat puolestaan esittivät kysymyksiä ahkerasti ja kertoivat lapsille tyypilliseen tapaan paljon omista kokemuksistaan.

Keskusteluhetki oli minusta miellyttävä tilaisuus, jonka aikana lapsille hieman avattiin teatterin ja tanssin maailmaa esiripun takana. Olin varautunut siihen, että lapset saattaisivat kyllästyä nopeasti paikallaan istumiseen ja jutteluun nopeasti lähes tunnin mittaisen esityksen jälkeen. Ryhmä istui kuitenkin hyvin rauhallisesti ja kuuliaisesti aloillaan ja jaksoi keskittyä. Osaltaan tähän tietysti vaikutti hieman uusi ja jännittävä tilanne. Kuten esittelykerrastakin, myös tästä tapaamisesta lasten kanssa jäi itselle iloinen ja odottava mieli.

4.3.3 Tohinaa tanssityöpajoissa

Pidin tanssityöpajat Nikinmäen päiväkodissa maanantaina 14., tiistaina 15. ja maanantaina 21. maaliskuuta. Työpajat olivat kestoaltaan 45 minuuttia ja rakenteeltaan lastentanssitunnin mukaisia. Aloitimme työpajat aina nimenhuudolla, jossa jokainen lapsi sai tehdä vuorollaan jonkin oman liikkeen. Alkupiiriin kuului myös virittäymisloru, jonka aikana Kiljuset muuttavat uuteen kotiin. Lämmittelyleikkinä oli Kiljusten talon siivous, joka oli yksi esityksen kohtauksista. Loru ja lämmittelyleikki tuntuivat olevan lasten suosikkiharjoitteita.

Pisko Aunolan pitämistä yleisötyöpajoista otin tanssityöpajoihin mukaan äänipiiri-harjoitteen. Harjoitteessa pidetään pientä ääntä pienessä piirissä ja kun piiriä kasvatetaan, myös äänenvoimakkuus kasvaa. Ensimmäisessä työpajassa en osannut ohjeistaa tätä harjoitetta tarpeeksi selkeästi ja harjoite tuntui hajoavan yleiseksi meluksi. Myöhemmillä kerroilla äänipiiri sujui paremmin ja harjoittelimme myös isoa ja pientä liikettä.

Kiljusen herrasväessä Kiljusten saapuessa kylään he esittelevät itsensä tekemällä aakkospatsaita. Näitä patsaita harjoittelimme työpajoissa. Lapset saivat muodostaa kehostaan eri kirjaimia isä Kiljusen luettavaksi. Työpajojen edetessä tässä lapset kehittyivät selvästi tässä harjoitteessa. He keksivät mitä erilaisimpia tapoja muodostaa kirjaimia kehostaan.

Liikelaatuja harjoittelimme työpajoissa Mökön ja Lurun liikkumistapojen avulla. Mökön liike oli raskasta ja hidasta, kun taas Lurun kevyttä ja nopeaa. Harjoituksen säästykseenä käytin kehärumpua, joka tuki liikelaatuja. Työpajojen jatkuessa olisin voinut kehittää tätä harjoitetta pidemmälle. Nyt harjoite hajosi

aina hieman kun lapset riehaantuivat liikkumaan tilassa, eivätkä jaksaneet keskittyä liikelaadun etsimiseen.

Seuraava harjoite muodostui lähes legendaksi lasten keskuudessa. Hirvenmetsästysleikki, jossa jahdattiin Kiljusten puutarhaan eksynyttä hirveä toimi lopputunnin energianpurkuna. Harjoituksen musiikkina käytin esityksestä tuttua musiikkia, joka innosti lapset mukaan. Vauhdikkaan metsästysretken loppuksi levähdimme hetkeksi rentoutukseen, jossa käytin myös esityksen musiikkia apuna.

Työpajan vetäminen noin parillekymmenelle lapselle oli uuvuttavaa, mutta antoisaa. Ryhmän henkilökunta oli mukana pajoissa ja he auttoivat minua ryhmän hallinnassa. Työpajat sujuivat ennako-odotuksiani paremmin. Lapset innostuivat harjoitteista ja tulivat reippaasti mukaan. Pidän kaikki kolme työpajaa lähes samankaltaisina.

Työpajojen edetessä pyrin antamaan yksillöisiä huomioita ja kannusteita enemmän lapsille. Huomasin, miten lapset innostuivat saamastaan kehusta. Oli palkitsevaa nähdä lasten ilo liikkumisesta ja tanssimisesta.

4.4 Palautetta projektista

Kyselylomaketutkimus on kvantitatiivinen, tilastollinen tutkimusmenetelmä. Kyselylomaketutkimuksella pyritään yleensä selvittämään yleistä ja yleistettävää käsitystä jostakin asiasta, toisin kuin teemahaastattelussa, jossa syvennyttään yksilön näkemykseen (Aatola & Valli 2010). Haastattelin yleisötyöprojektiin osallistuneiden lasten perheitä kotiin lähetettävän lomakehaastattelun muodossa. Toukankolon henkilökuntaa haastattelin ryhmälomakehaastattelun

avulla, jossa henkilökunnan jäsenet saivat yhdessä pohtia projektin kulkua ja sen onnistumista.

Kyselylomaketutkimuksen kysymysten muotoilussa on oltava erityisen tarkkana. Eri ihmiset ymmärtävät kysymykset eri tavalla. Haastattelijan on pyrittävä tekemään haastattelulomakkeesta mahdollisimman selkeä, jotta kaikki haastattelijat ymmärtävät kysymykset kuten haastattelijalla on ne tarkoittanut. Kyselylomakkeessa on usein valmiit vastausvaihtoehdot, joista haastateltava voi valita omaa mielipidettään parhaiten kuvaavan vastausvaihtoehdon (Aatola & Valli 2010).

4.4.1 Henkilökunnan lomakehaastattelu

Viimeisen työpajan jälkeen annoin Toukankolon henkilökunnalle avoimia kysymyksiä sisältävän haastattelulomakkeen. Henkilökunta sai keskenään täyttää lomakkeen ja noudin täytetyn lomakkeen viikon kuluttua Toukankolosta. Lomakkeen avointen kysymysten tarkoituksena oli antaa henkilökunnalle mahdollisimman vapaat kädet palautteenantoon.

Jo projektin aikana saamani palaute oli innostunutta ja kannustavaa. Tuntui, että Toukankolossa otettiin ilolla vastaan tanssityöpajat ja koko projekti. Jokaisen tapaamiskerran jälkeen sain palautetta ja kommenttia tapaamisesta ja työpajoista. Yhteistyö Toukankolon henkilökunnan Pirjo Heikkisen, Anneli Halmeen ja Sari Hosion kanssa sujui luontevasti. Palautelomakkeessa myös he kirjoittivat yhteistyön sujuneen hyvin.

Haastattelulomakkeessa kysyin muun muassa, miten projektin tavoitteet olivat henkilökunnan mielestä toteutuneet ja miten yleisötyöprojekti ja työpajojen harjoitteet olivat soveltuneet heidän lapsiryhmälleen. Henkilökunnan mielestä projekti tarjosi lapsille tarpeellisia ja hyviä kokemuksia. Jos tanssityöpajat olisivat jatkuneet pidemmään, olisi henkilökunnan mielestä harjoitteita voinut kehittää eteenpäin.

Projektin suunnitteluvaiheessa pohdin, miten saan tanssityöpajat jatkamaan Kiljusen herrasväki -esityksen teemoja ja aihepiiriä. Henkilökunnalta saamani palautteen mukaan projekti oli selkeä kokonaisuus. Mieluista palautetta oli henkilökunnalta myös se, että työpajoissa pitämäni harjoitteet olivat heille uusia. Palautteessa henkilökunta kertoi, että he ovat käyttäneet työpajoissa harjoiteltuja erilaisia liiketapoja. Tämä toi itselleni vahvistuksen siitä, että tanssille ja tanssikasvatukselle olisi paikkansa päiväkodissa.

4.4.2 Toukankololaisten kotiväen lomakehaastattelu

Oheisen palautelomakkeen saivat Toukankolon lapset kotiin vietäväksi projektin jälkeen. Tavoitteenani oli lomakkeen avulla saada palautetta lasten perheiltä projektista ja ylipäättään tietoa siitä oliko perheissä noteerattu päiväkodissa tapahtuvaa tanssiprojektia. Pyrin tekemään lomakkeesta selkeän, yksinkertaisen ja ytimekkään, jotta perheissä jaksettaisiin keskittyä sen täyttämiseen.

Kahdestakymmenestä palautelomakkeesta sain takaisin kolmetoista. Saamani palaute oli pääosin positiivista. Perheet kokivat, että projekti oli ollut positiivinen kokemus heidän lapselleen ja suurin osa toivoi lisää samankaltaista toimintaa päiväkotiin. Vain muutama yksittäinen perhe oli käynyt katsomassa tanssia

aiemmin, eikä yleisötyö ollut tuttua kuin yhdelle perheelle. Kolme lasta ryhmästä harrasti tai oli harrastanut tanssia aiemmin.

Lomakkeen yhteyteen liitin lyhyen esittelyn itsestäni ja projektistani ja kerroin, että tulen käyttämään saatua palautetta opinnäytetyössäni. Jälkikäteen ymmärsin, että minun olisi lomakkeessa pitänyt avata yleisötyöprojektin sisältöä yksityiskohtaisemmin ja kertoa muun muassa mitä tanssikasvatus sisältää ja mitä taidetanssi on. Eräässä palautelomakkeessa oli ”Muuta kommentoitavaa” -osioon kirjoitettu seuraavaa: ”Mielestäni tanssi voisi olla mieluumminkin liikuntaa ja karkeamotoriikan oppimista yleisesti. Olen huomannut, että kaikenlainen tanssi on nykyään lasten harrastuksena yleistynyt voimakkaasti, miksei puhuta liikunnasta yleisesti? Tanssia voi myös ylikorostaa ja omasta työkokemuksestani huomaan, että jo alakoululaiset palavat intoa olla pieniä ”Britney Spiersejä”, he esittävät lauluja ja tansseja hyvin aikuismaisesti. Iän puolesta satu-liikunta olisi kuitenkin sopivampaa.” Kommentista välittyi vastaajan epätietoisuus, siitä mitä tanssikasvatus on. Itse koen pikemminkin niin, että jos tanssi ja tanssikasvatus saataisiin päiväkoteihin ja kouluihin tietoisuus myös muusta kuin musiikkivideoiden kaltaisesta tanssista ja tanssityyleistä lisääntyisi lasten keskuudessa. Jatkossa tällaisesta projektista voisi järjestää avoimen näytetuokion lasten vanhemmille, jotta tietoisuus tanssikasvatuksen sisällöstä ja periaatteista välittyisi kotiin asti. Eräässä palautelomakkeessa tällaista jopa toivottiin.

Ylipäättään oli mielenkiintoista lukea vanhempien perusteluja, miksi taide- ja tanssikasvatus on hyödyllistä heidän lapsilleen. Monissa perusteluissa nostettiin esille erilaisten taitojen kehittyminen ja tanssi hyvänä liikuntamuotona. Vain muutama mainitsi luovuuden, kukaan ei puhunut lapsen itseilmaisun ja itsetunnon kehittymisestä taiteen avulla. Taidekasvatus -käsite sekoitettiin kuvataidekasvatukseen, eikä tiedetty taidekasvatuksen olevan yläkäsite kaikille

taidemuodoille. Eli tanssityöpajojen sisällön ja tavoitteiden lisäksi olisin voinut lomakkeessa avata eri käsitteitä selvemmin.

Palautelomakkeista paistava epä tietoisuus siitä, mitä tanssi ja tanssitaide on sytytti minussa suorastaan intohimoisen palon saada tanssia enemmän päiväkoteihin. Niin tanssikasvatusta, kuin erilaisia tanssiesityksiäkin ja yleisötyötä. Jos tulevaisuudessa tahdomme edustamallemme taiteentalalle yleisöä ja ymmärrystä, on meidän vietävä taide sinne misää tulevat yleisöt majailevat eli päiväkoteihin ja kouluihin. Tanssin maine musiikkivideoketkutteluna on puhdistettava ja tietoa tanssitaiteesta levitettävä lasten kautta myös heidän vanhemmilleen. Näkisin ideaalina tilanteena sen, että tanssi- ja toki muukin taidekasvatus voisi kuulua osana lasten arkipäivää päiväkodeissa, jossa koulutettu asiantuntija lapsia taiteen pariin ohjaisi ja opastaisi. Tällöin lasten vireystila ja vastaanottokyky olisi parhaimmillaan ja koko tuleva sukupolvi saisi käsityksen ja kokemuksen tanssista.

5 LOPPUPOHDINTA

Kokonaisuudessaan opinnäytetyön tekeminen, yleisötyöprojektin suunnittelu ja toteuttaminen on ollut positiivinen ja antoisa kokemus. Päätökseni tehdä työharjoitteluuni liittyvä opinnäytetyö oli toimiva. Yleisötyöprojektini yhdisti opinnäytetyön ja harjoittelun yhdeksi kokonaisuudeksi. Opinnäytetyötä tehdessäni sain hyödyntää niin pedagogista, taiteellista kuin teoreettistakin osaamistani. Opinnäytetyön teoriaosuuden kirjoittaminen toi vaihtelua monen vuoden käytännön tanssiopinnoille. Oli mukava seikkailla kirjastoissa ja katsoa asioita teoreettiselta kannalta fyysisen puurtamisen vastapainoksi.

Omaksi yllätyksekseni pidin haastattelujen tekemisestä. Oli hienoa kuunnella taidealan ammattilaisten ajatuksia ja kokemuksia yleisötyöstä. Tunsin kaikki haastateltavat etukäteen, joten haastattelutilanteet olivat suhteellisen luonnollisia ja rentoja keskustelutilaisuuksia. Haastattelujen litterointi oli hyvin puuduttavaa puuhaa, mutta liitteroidusta tekstistä oli helppo poimia haastateltavan ja haastattelun ydinkohdat.

Itse projektia suunnitellessani ja toteuttaessani hyödynsin tanssinopettajakoulutuksessa oppimaani. Periaatteessa yleisötyöpajani koostuivat luovista lastentanssiharjoitteista, jotka liittyivät aihepiiriltään Kiljusiin. Tällaisen työpajan suunnittelu ja toteutus oli itselleni luontevinta. Työpajat päiväkodissa sujuivat suorastaan yllättävän hyvin. Olin varautunut muuttamaan koko työpajan ensimmäisen kerran jälkeen. Lapset olivat kuitenkin hyvin vastaanottavaisia ja lähtivät hienosti mukaan harjoituksiin. Pidin jokaisena kolmena työpajakertana lähestulkoon samanlaisen työpajan. Työpajassani sain käyttää Kiljusiin sävellettyä musiikkia. Iikka Kotajan ja Joakim Berghällin

musiikki yhdisti työpajat hyvin esitykseen ja osa lapsista tunnisti heti musiikit esityksestä tutuiksi.

Avustin Pisko Aunolaa Hurjaruuthin omissa yleisötyöpajoissa. Aunola oli suunnitellut Melunkesytyks-työpajan Kiljusten yhteyteen. Työpajassa lapset pääsivät kokeilemaan erilaisia ääni- ja liikeharjoitteita. Toimin työpajassa Aunolan assistenttina ja vastasin lasten kysymyksiin esityksestä ja esityksen harjoitusvaiheista. Työpajat olivat mukavia kokemuksia ja oli vapauttavaa olla vain avustajana, eikä päävastuullisena vetäjänä. Erityisen toimiva oli Aunolan melukone-harjoite, jossa lapset rakensivat yhdessä äänen ja liikkeen avulla melukoneen.

Hurjaruuthin työpajoissa huomasin Aunolan yleisötyöpajan olevan lähtökohdiltaan erilainen kuin omani. Omat työpajani eivät olleet kertaluontoisia, kuten Aunolan työpajat Hurjaruuthilla. Aunolan kerran pidettävä työpaja antoi lapsille kokemuksen melusta ja melun hallinnasta. Oman työpajakokonaisuuteni tavoitteet olivat hyvin tanssikeskeisiä ja tavoitteenani oli tutustuttaa lapset tanssimiseen ja liikkumiseen. Aunolan työpajan teema oli äänenkäyttö ja harjoitteet siihen keskittyviä. Omien työpajojeni harjoitteet olivat perinteisiä lastentanssin luovia harjoitteita, jotka olin ”naamioinut” Kiljusiin liittyviksi.

Projektin aikana tein yhteistyötä niin päiväkodin kuin tanssiteatterinkin kanssa. Pääsin tutustumaan ja osallistumaan molempien laitosten työhön ja arkeen. Harjoitteluni aikana olen tutustunut tanssiteatterin ja tanssijan arkeen. Yleisötyöprojektini kautta näin konkreettisesti miten suuri ja tärkeä elämys tanssiteatterivierailu päiväkodin lapsille oli.

Tehdessäni yleisötyöprojektin esityksestä, jossa itse olin esiintymässä lavalla sain yleisötyöpajojen yhteydessä suoraa palautetta ja kiitosta yleisöltä. Sain lasten erilaisista kommentteista ja kiitoksista motivaatiota työhöni esiintyjänä. Lasten suora palaute antoi merkityksen työllemme lavalla. Opinnäytetyöprojektini ja harjoitteluni aikana tein yleisötyötä vain lasten parissa, sillä Kiljusten herrasväki oli lapsille suunnattu teos. Yleisötyö lasten parissa tuntui minusta mielekkäältä, koska samalla ikään kuin kasvatetaan tulevaa taideyleisöä ja mahdollisia tulevia taiteilijoita. Yleisötyö aikuisten parissa voisi olla palkitsevaa sekin, mutta ajatus yleisötyöpajan vetämisestä erilaisille lapsiryhmille tuntuu luontevammalta, ainakin toistaiseksi.

Opinnäytetyötä tehdessäni olen tutustunut mielestäni kokonaisvaltaisesti tanssin yleisötyöhön. Yleisötyö tulee tulevaisuudessa olemaan yhä merkittävämpi osa tanssiryhmien ja -teattereiden toimintaa. Yleisötyö eri muotoineen on oiva keino saada yhä useampi ihminen kinnostumaan tanssitaiteesta. Yleisötyön avulla yhä useammalle tarjoutuu mahdollisuus tutustua nykytanssiin syvemmin.

Olen opinnäytetyötäni tehdessäni pohtinut tanssinopettajan ja tanssin yleisötyöntekijän työnkuvien eroja ja yhtäläisyyksiä. Molemmissa töissä tarvitaan ohjaajan ja ryhmänvetäjän taitoja. Suurin ero töiden välillä mielestäni on se, että yleisötyöntekijä tapaa tietyn työpajaryhmän vain muutaman kerran tai vain kerran. Opettajan tehtävänä taas on ohjata ja opettaa samaa ryhmää pitkäjänteisesti. Opettaja näkee oppilaidensa kehityksen ja etenemisen pitkällä aikavälillä ja suunnittelee ryhmälleen pitkän tähtäimen tavoitteita ja opetussuunnitelmia. Yleisötyöntekijän tehtävänä on syventää katsojan kokemusta teoksesta, tutustuttaa katsoja taidelaitoksen ja taiteilijan toimintaan. Yleisötyöntekijä kohtaa aina uuden ryhmän ja joutuu toimimaan tilanteen ja ryhmän mukaan siinä hetkessä. Yleisötyöntekijä ei voi varautua ennalta kaikkiin

mahdollisiin tilanteisiin, joita ryhmän kanssa saattaa tulla. Jokainen yleisöyöntekijä ja tanssinopettaja löytää omat työtapansa kokemuksen kautta.

Kuten Hurjaruuthin yleisöyöntekijä Pisko Aunola haastattelussaan totesi, tanssinopettaja sopii hyvin tanssin yleisöyöntekijäksi. Oman yleisöyöprojektini jälkeen huomasin haastattateleman Heidi Tiaisén tavoin, että tanssinopettajakoulutuksen tuomista pedagogisista valmiuksista on hyötyä yleisöyöpajoja vetäessä. Aiempi kokemus lasten kanssa työskentelystä ja tanssin opettamisesta olivat suuri apu yleisöyöprojektissani. Tanssinopettajankoulutuksessa yleisöyötä voisi mielestäni nostaa enemmän esiin. Esimerkiksi omassa koulutuksessamme toisella vuosikurssilla valmistettavan lastentanssiproduktion yhteyteen voisi liittää yleisöyöpajoja. Näin tulisi jo opiskeluaikana kokeiltua yleisöyön tekemistä. Ylipäättään yleisöyöstä ja tanssin muista soveltavista muodoista voisi puhua koulutuksemme aikana enemmän, sillä niiden parissa voi tulevaisuudessa tarjoutua yhä enmmän työmahdollisuuksia tanssinopettajille.

Projektini aikana pohdin luonnollisesti mitä mahdan tulevaisuudessa tehdä, kun opinnäytetyöni valmistuu ja valmistun itsekin neljän vuoden opintojen päätteeksi tanssinopettajaksi. Opinnäytetyötä tehdessäni innostuin yleisöyöstä aidosti, vaikka alkuperäinen tarkoitukseni oli vain yhdistää opinnäytetyö ja harjoittelu oman jaksamisen vuoksi. Yleisöyön tekeminen oli minusta positiivinen kokemus ja toivoisin pääseväni työskentelemään yleisöyön parissa jatkossakin.

LÄHTEET

Aaltola J., Valli R. 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I, Metodien valinta ja aineiston keruu: Virikkeä aloittelevalla tutkijalla. Ps-Kustannus.

Kawashima, N. 2000. Beyond the Division of Attenders vs. Non-attenders: A study into audience development in policy and practise. Viitattu 28.6.2010
:http://www2.warwick.ac.uk/fac/arts/theatre_s/cp/publications/centrepubs/ccps_paper_6.pdf

Maukola R. 2006. Rotta vai tarua – Tanssiteatteri Hurjaruuth. Like.

Lampo, M. 8/2009. Koko kansan olohuone. YLÖS – ammattiteattereiden yleisöyön kehittäminen. Viitattu 10.7.2010
<http://www.yleisotyo.fi/uploads/pdf/Kokokansanolohuone.pdf>

Lampo, M. 10/2009. Kansainvälinen soveltavan teatterin ja yleisöyön seminaari, 5.-6.10.2009, Muistiinpanot. YLÖS – ammattiteattereiden yleisöyön kehittäminen. Viitattu 10.7.2010 <http://www.yleisotyo.fi/pdf/seminaarinkoonti.pdf>

Ojala R. , Takala K. (toim.). 2007. Zodiak Uuden tanssin tähden. Like.

Zodiak – Uuden tanssin keskus. 2010. Yleisöyö – Tanssien perille. Viitattu 28.6.2010
http://www.zodiak.fi/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=7&Itemid=163

Työpajasuunnitelma

Alkupiiri:

Harjoituksen kulku: Piirissä istuen käydään kaikkien läsnäolijoiden nimet läpi ja virittäydytään tuntiin runon avulla.

Harjoituksen tavoitteet: Jokaisen lapsen huomioiminen ja virittäytyminen tuntiin.

Lämmittelyharjoite/ Kiljusten uuden kodin siivous:

Harjoituksen kulku: Tanssisali jaettu kolmeen erilaiseen tilaan, joissa tehdään erilaista liikettä ja joihin liikutaan opettajan ohjeiden mukaan.

Harjoituksen tavoitteet: Kehon lämmittäminen, tilan tasoihin tutustuminen leikin avulla.

Ääniipiiri/ Kiljumispiiri:

Harjoituksen kulku: Pienessä piirissä päästetään pientä ääntä ja isossa isoa ääntä.

Harjoituksen tavoitteet: Äänenkäytön harjoittelu, energianpurku ja liikkeen ja äänen yhteyden havainnointi.

Kehon muotoharjoite/ Kiljusaakkoset:

Harjoituksen kulku: Harjoitellaan piirissä erilaisten muotojen muodostamista kehosta.

Harjoituksen tavoitteet: Omaan kehoon tutustuminen ja luovuuden kehitys.

Luova liikelaatuharjoite/ Mökö ja Luru:

Harjoituksen kulku: Tanssia tilassa opettajan ohjeistuksen mukaan.

Harjoituksen tavoitteet: Tutustua eri liikelaatuihin tanssin avulla.

Rytmiharjoitus/ Hirvenmetsästys:

Harjoituksen kulku: Harjoitellaan piirissä rytmi, jota toistetaan.

Harjoituksen tavoitteet: Rytmittämisen kehittäminen.

Energianpurku/ Hirvimetsällä:

Harjoituksen kulku: Jaetaan ryhmä kahtia ja annetaan puoliskoille erilaiset tehtävät.

Harjoituksen tavoitteet: Energianpurku lopputunnista, keskittyminen annettuun tehtävään.

Loppurentoutus:

Harjoituksen kulku: Rentoudutaan tilassa selinmakuulla.

Harjoituksen tavoitteet: Kehon rentouttaminen, keskittyminen.

Loppupiiri:

Harjoituksen kulku: Lopetetaan tunti yhteisesti piirissä.

Harjoituksen tavoitteet: Tunnin selkeä lopetus.

Kyselylomakkeet vastauksineen

Henkilökunnan haastattelulomake vastauksineen

Opinnäytetyö 2011/ Turun AMK/ Taideakatemia/ Esittävä taide/ Tanssi/

Anna Perälä

Ryhmähaastattelulomake Nikinmäen päiväkodin henkilökunnalle yleisötyöprojektista Toukankolo -ryhmässä keväällä 2011

Toteutuivatko projektille asetetut tavoitteet? (Antaa lapsille positiivinen kokemus tanssista, lasten keskittymiskyvyn harjoittaminen tanssiharjoitteiden avulla, omaan kehoon tutustuminen ja oman kehon hahmottaminen)

Tavoitteet toteutuivat kaikkien edellä mainittujen osalta. Osalle lapsista oli jotkut asiat haastavia, kuitenkin tarpeellisia ja hyviä kokemuksia.

Oliko projekti selkeä kokonaisuus, vai jäivätkö esityksen katsominen ja työpajat irrallisiksi kokemuksiksi? Syvensivätkö työpajat lasten katsomiskokemusta ja auttoivatko työpajojen harjoitteet lapsia tutustumaan tanssiin omakohtaisesti?

Mielestämme projekti oli selkeä KOKONAISUUS. Paljon on muisteltu niin varsinaista esitystä ja sitten työpajoja. Työpajoista erilaisia liikkumistapoja olemme edelleen käyttäneet.

Tarjosiko projekti ryhmällemme uusia kokemuksia vai olivatko esim. työpajojen harjoitteet tuttuja?

Projektin työpajojen harjoitteet suurimmaksi osaksi oli uutta meille. POSITIIVISTA!

Mitkä työpajojen harjoitteista toimivat ja mitkä eivät? Toteutuivatko yksittäisille harjoitteille asetetut tavoitteet? Olivatko harjoitteet soveltuvia ikäryhmälle? Olivatko harjoitteet mielekkäitä lapsille?

Harjoitteet pajoissa toimivat kaikilta osin. Meidän tavoitteet toteutuivat, tutustuminen tanssin maailman kautta omaan kehoon jne. Harjoitteet soveltuivat ikäryhmällemme. Mikäli projekti olisi jatkunut, haastetta olisi voinut lisätä. Lapset pitivät harjoitteista, sen mukaan olivat siis mielekkäitä.

Palautetta projektin vetäjälle (Annalle). (Projektin suunnittelu ja toteutus, yhteistyö ryhmän henkilökunnan kanssa, projektista tiedottaminen ja aikataulujen sopiminen, työpajojen vetäminen: harjoitteiden ohjeistaminen, tilanteen ja ryhmän hallinta, lasten yksilöllinen huomiointi ja palautteenanto).

Hienoa, että kävit etukäteen tutustumassa ryhmäämme, esittäytymässä sekä kertomassa tulevasta. Yhteistyö toimi mielestämme kaikilta osin sujuvasti. Työpajojen vetäminen kävi sinulta kuin ”vanhalta tekijältä”: luontevasti, ryhmää hienovaraisesti ”lukien”. Kaikki projektissa oli niin meille aikuisille varsinkin, kuin myös lapsille todella myönteinen kokemus.

Muuta kommentoitavaa ja ohjeistusta jatkoa varten.

Olet aina tervetullut ryhmäämme! Mikäli tarvitset vastaisuudessa projekti-/harjoitus”aineistoa”, olemme mielellämme yhteistyössä. Hienosti hoidit projektin, olet jo nyt hyvä opettaja!

T. Sari, Anneli ja Pirjo

Perheiden haastattelulomake ja vastaustulokset

Opinnäytetyö 2011/ Turun AMK/ Taideakatemia/ Esittävä taide/ Tanssi/

Anna Perälä

Haastattelulomake Nikinmäen päiväkodin Toukankolo -ryhmän lasten perheille ryhmässä keväällä 2011 toteutetusta yleisötyöprojektista

Tervehdys lasten kotiväki!

Olen keväällä 2011 valmistuva tanssinopettajaopiskelija Turun ammattikorkeakoulusta.

Tein opinnäytetyökseni yleisötyöprojektin Tanssiteatteri Hurjaruuthin Kiljuset -esityksestä. Yleisötyö on teattereiden keino tarjota monipuolisempi teatterielämys yleisölle ja avata teatterin, tässä tapauksessa tanssiteatterin maailmaa yleisölle.

Nikinmäen päiväkodin Toukankolo -ryhmä oli yhteistyökumppaninani projektissa. Ryhmä kävi katsomassa Kiljuset, osallistui yleisökeskusteluun ja lisäksi pidin ryhmälle kolme tanssillista yleisötyöpajaa Nikinmäen päiväkodissa.

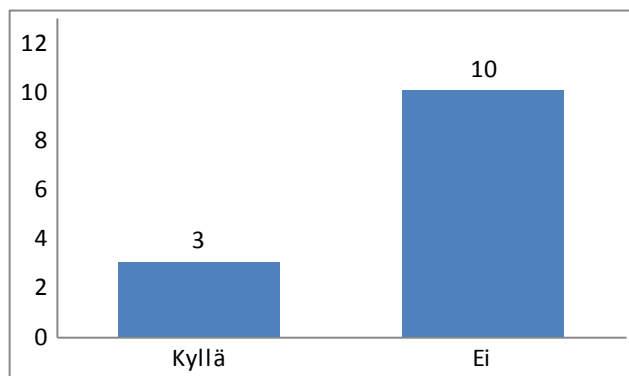
Tämän kyselyn avulla tahtoisin kartoittaa lapsenne ja perheenne kokemuksia tästä projektista ja tanssista ja yleisötyöstä yleensä. Kysely palautetaan nimettömänä ryhmänne henkilökunnalle viimeistään perjantaina 25.3. Kyselytuloksia hyödynnän opinnäytetyössäni.

Kiitoksia ajastanne ja vaivannäöstänne!

Anna Perälä

Rastita sopivin vaihtoehto.

1. Lapsemme harrastaa/ on harrastanut tanssia

Kuvitus 1:

kyllä 3/13 ei 10/13

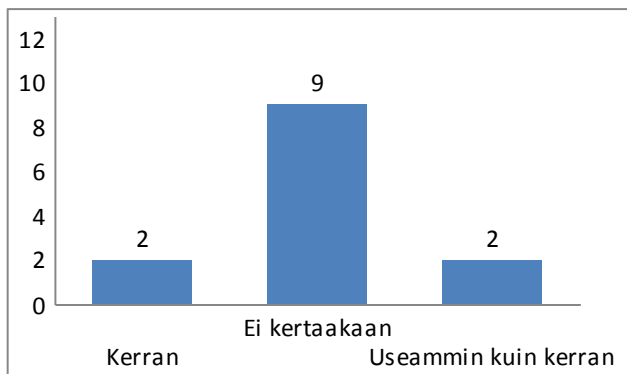
2. Olemme perheemme kanssa käyneet katsomassa tanssia / tanssiteatteria aiemmin

kerran 2/13

ei kertaakaan 9/13

useammin kuin

kerran 2/13

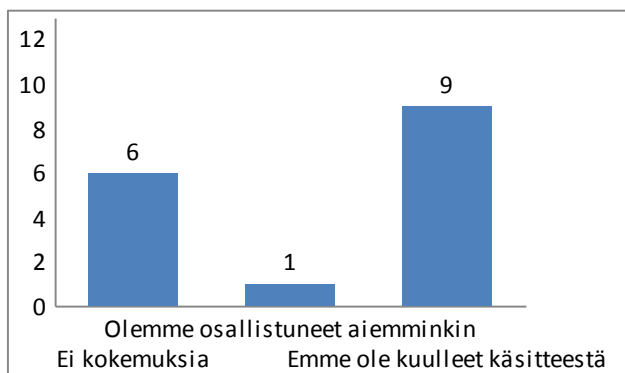
Kuvitus 2:

3. Aiemmat kokemukset yleisötyöstä:

ei kokemuksia teattereiden yleisötyöstä 6/13

olemme osallistuneet aiemminkin yleisötyöpajoihin/ yleisökeskusteluihin tms.
1/13

emme ole kuulleet yleisötyö -käsitteestä aiemmin 9/13

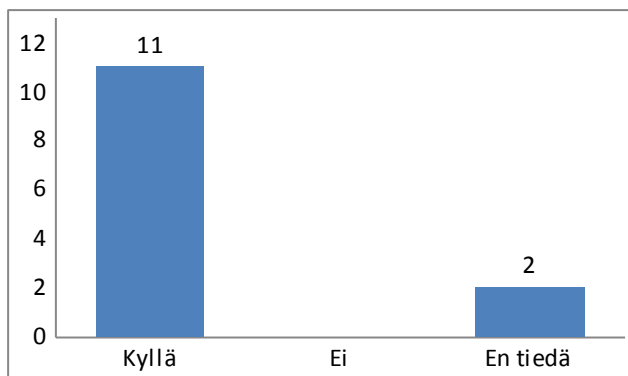
Kuvitus 3:

kommentti: tässä kohdassa monet olivat rastittaneet sekä ensimmäisen, että viimeisen kohdan.

4. Tämä yleisötyöprojekti (esitysvierailu, yleisökeskustelu, työpajat päiväkodissa) ovat olleet lapsellemme positiivinen kokemus.

Kyllä 11/13 ei -

en tiedä 2/13

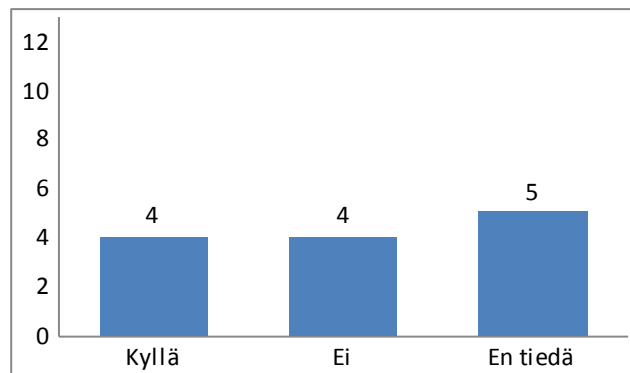
Kuvitus 4:

5. Herättikö projekti kiinnostuksen tanssia kohtaan?

Kyllä 4/13

ei 4/13

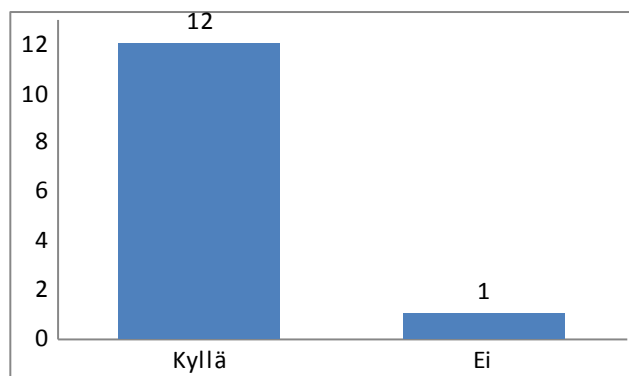
en tiedä 5/13

Kuvitus 5:

6. Taide- ja tanssikasvatus on mielestämme hyödyllistä lapsellemme.

Kyllä 12/13 ei 1/13

Kuvitus 6:

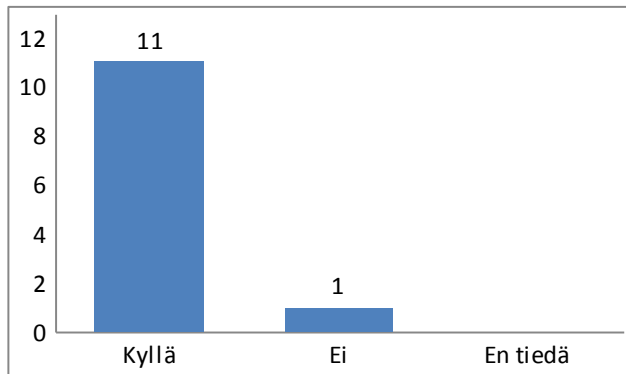
perustelu: *Tähän kohtaan vastaaja sai vapaasti kirjoittaa tai jättää kirjoittamatta perustelunsa.*

7. Toivoisimme vastaavanlaisia tanssikasvatusprojekteja päiväkotiin jatkossakin

kyllä 11/13

ei 1/13

en tiedä -

Kuvitus 7:

8. Muuta kommentoitavaa

projektista: *Tähän kohtaan vastaaja sai vapaasti kommentoida tai jättää kommentoimatta projektia.*